

ZESPÓŁ OSADNICZY
Z EPOKI KAMIENIA – RZUCEWO,
GMINA PUCK, STANOWISKO 1

---

*SETTLEMENT COMPLEX FROM STONE AGE – RZUCEWO,
COMMUNITY PUCK, SITE 1*

FONTES COMMENTATIONESQUE AD RES GESTAS
GEDANI ET POMERANIÆ

TOM VII

ZESPÓŁ OSADNICZY
Z EPOKI KAMIENIA – RZUCEWO,
GMINA PUCK, STANOWISKO 1

*SETTLEMENT COMPLEX FROM STONE AGE – RZUCEWO,
COMMUNITY PUCK, SITE 1*

pod redakcją
Danuty Król

Gdańsk 2018

SERIA WYDAWNICZA
Fontes Commentationesque ad Res Gestas Gedani et Pomeraniae Tom VII

REDAKTOR NACZELNY WYDAWNICTWA
Ewa Trawicka

TŁUMACZENIE NA JĘZYK ANGIELSKI
Monika Grabarska
Urszula Śmigiel

RECENZENCI
prof. dr hab. Ryszard Grygiel
prof. nadz. dr hab. Marek Nowak

PROJEKT TYPOGRAFICZNY I ŁAMANIE TEKSTU
Natalia Gawryluk

REDAKCJA I KOREKTA
Jarosław Kurek

Na okładce wykorzystano zdjęcie
z okolic Rzucewa. Fot. W Stępień

Copyright by Archaeological Museum in Gdańsk
2018 Gdańsk, Poland

ISBN 978-83-85824-94-7

MUZEUM
ARCHEOLOGICZNE
W GDAŃSKU

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

ADRES REDAKCJI

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
ul. Mariacka 25/26, 80-833 Gdańsk
www.archeologia.pl; <https://sklep.archeologia.pl/>

Publikacja dofinansowana ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego, priorytet
„Ochrona zabytków archeologicznych”

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NAKLAD 300 egzemplarzy

DRUK

Partner Poligrafia
Andrzej Kardasz
ul. Zwycięstwa 10, 15-703 Białystok

Publikacja wydana została przy wsparciu finansowym
Urzędu Gminy w Pucku i Ośrodka Kultury Sportu
i Turystyki w Gminie Puck.

SPIS TREŚCI

- VII** PRZEDMOWA
Ewa Trawicka Dyrektor Muzeum Archeologicznego w Gdańsku
- I** Rozdział I ♦ HISTORIA BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH
NA STANOWISKU 1 W RZUCEWIE
Danuta Król
- 14** Rozdział II ♦ UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE POŁOŻENIA
ZESPOŁU OSADNICZEGO Z EPOKI KAMIENIA W RZUCEWIE
Mariusz Gałka, Klaus-Holger Knorr,
Grażyna Miotk-Szpiganowicz, Damian Moskalewicz,
Szymon Uścińowicz, Małgorzata Witak, Piotr Paweł Woźniak
- 40** Rozdział III ♦ OSADNICTWO CYPLA RZUCEWSKIEGO
W ŚWIETLE STRATYGRAFII WYKOPÓW ARCHEOLOGICZNYCH
Romuald Schild, Danuta Król
- 60** Rozdział IV ♦ POCZĄTKI OSADNICTWA
Agnieszka Czekań-Zastawny, Jacek Kabaciński
- 83** Rozdział V ♦ KULTURA PUCHARÓW LEJKOWATYCH
W JEJ ŚRODKOWYM OKRESIE TRWANIA NA OBSZARZE
STANOWISKA NR 1 W RZUCEWIE
Olgierd Felczak
- 108** Rozdział VI ♦ KONSTRUKCJE DREWNIANE W CZĘŚCI
NADMORSKIEJ OSADY
Agnieszka Czekań-Zastawny, Danuta Król,
Tomasz Ważny, Karl-Uwe Heussner

- 115   Rozdział VII ♦ OSADNICTWO NEOLITYCZNE
Danuta Król
- 126   OPRACOWANIE SZLIFÓW NACZYŃ GLINIANYCH ZE STANOWISKA
ARCHEOLOGICZNEGO W RZUCEWIE, GMINA PUCK
Anna Rauba-Bukowska
- 131   Rozdział VIII ♦ MATERAŁY BURSZTYNOWE Z OSADY
Adomas Butrimas
- 143   Rozdział IX ♦ KRZEMIENIARSTWO NEOLITYCZNE
ZESPOŁU OSADNICZEGO W RZUCEWIE
Jacek Kabaciński
- 186   Rozdział X ♦ ANALIZA TRASEOLOGICZNA WYBRANYCH
MATERIAŁÓW KRZEMIENNYCH, KAMIENNYCH, WYROBÓW
Z BURSZTYNU I KOŚCI Z RZUCEWA, STANOWISKO 1
Małgorzata Winiarska – Kabacińska
- 201   Rozdział XI ♦ SUROWCE I NARZĘDZIA KAMIENNE
ZE STANOWISKA ARCHEOLOGICZNEGO NR 1 W RZUCEWIE
Piotr Czubła, Piotr Woźniak
- 218   Rozdział XII ♦ GOSPODARKA ZWIERZĘTAMI NA PODSTAWIE
ŹRÓDEŁ ARCHEOZOOLOGICZNYCH
Daniel Makowiecki, Martyna Wiejacka, Jan Wiejacki
- 239   Rozdział XIII ♦ KOŚCI LUDZKIE Z OSADY KWESTIA
INTERPRETACJI
Aleksandra Pudło
- 253   PODSUMOWANIE
Danuta Król
- IX   SPIS AUTORÓW

PRZEDMOWA

Z satysfakcją przekazujemy Państwu kolejny, VII tom wydany w ramach serii wydawniczej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku *Fontes Commentationesque ad Res Gestas Gedani et Pomeraniae*. Zawiera on opracowanie naukowe badań archeologicznych prowadzonych na osadzie w Rzucewie, jedynym stanowisku z epoki kamienia nad Zatoką Gdańską, niezniszczonym przez procesy osuwania się klifów nadmorskich. Niezwykłym walorem osady jest zachowana stratygrafia. Dzięki temu rzucewski zespół osadniczy jest też jedynym obecnie stanowiskiem nad Bałtykiem, na którym możemy ustalić relacje pomiędzy poszczególnymi kulturami archeologicznymi: późnomezolitycznymi, kulturą pucharów lejkowatych, kulturą amfor kulistych, kulturą rzucewską i osadnictwem z wczesnego okresu brązu. Uzyskane dotychczas wyniki badań archeologicznych wprowadzają w obieg naukowy nowe informacje dotyczące neolityzacji Pomorza Wschodniego, w tym sposobu wykorzystania naturalnych warunków krajobrazowych.

Mimo iż badania na tym niezwykle interesującym stanowisku prowadzone były od 1894 roku, nie doczekały się do tej pory całościowego opracowania naukowego. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom szerokiego grona badaczy, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku podjęło się tego trudnego zadania, powołując zespół najlepszych specjalistów w dziedzinie archeologii, antropologii, archeobotaniki, archeozoologii i paleoekologii z instytucji naukowych z Polski i zagranicy. Zawarte w niniejszym tomie artykuły przedstawiają w sposób kompleksowy zagadnienia rozwoju osady rzucewskiej, uwarunkowań środowiskowych, w których funkcjonowała, kultury materialnej mieszkańców, gospodarki, warunków życia oraz chronologii całego zespołu osadniczego. Prezentują wiele nieznanych dotąd odkryć, unikatowych w skali europejskiej. Sporządzona na podstawie źródeł archeologicznych rekonstrukcja etapów zasiedlania tego terenu jest niewątpliwie znaczącym krokiem w badaniach nad rozwojem osadnictwa południowych wybrzeży Bałtyku w epoce kamienia. Osada w Rzucewie może też służyć za przykład, jak ważnym i jednocześnie nieodnawialnym zasobem jest dziedzictwo archeologiczne.

Oddając do Państwa rąk nowy tom serii wydawniczej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, pragnę gorąco podziękować Pani Danucie Król, redaktorowi naukowemu publikacji, za podjęcie się tego trudnego zadania, kierowanie projektem oraz zaangażowanie w ciągu dwóch lat jego realizacji. Dziękuję również całemu Zespołowi Autorów za podjęcie trudu przygotowania treści do niniejszego wydawnictwa.

Należy zaznaczyć, że cały projekt zrealizowany został dzięki pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach zadania „Zespół osadniczy z epoki kamienia Rzucewo, gmina Puck, stanowisko 1 – opracowanie, analizy i publikacja”, za co składam serdeczne podziękowania.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja rozbudzi wśród czytelników zainteresowanie epoką kamienia i w konsekwencji zachęci do odwiedzenia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, gdzie na wystawach prezentujemy bogatą kolekcję unikatowych zabytków z tego okresu.

Ewa Trawicka
Dyrektor Muzeum Archeologicznego